

Експедиция „Суха река“

Еберхард Унгзиян

*„Златна Добруджа, равна и безлесна,
в туристическо отношение – безинтересна.“*

Решихме да проверим това твърдение по принципа – „Око да види, крак да стъпи и проходи“. От Русе бяхме трима, но в случая не можехме да се лишим от съдействието на нашия колега и приятел от музея в Добрич Стоян Нонев – ловец, дермопластик и алпинист, вещ познавач на района. Определихме си среща до село Карапелит. Там се сливат двете рекички, които образуват

Суха река. Западната – Караман гере, тръгва от околностите на Нови Пазар. При Карапелит се съединява с друг ръкав, извиращ от Варненско, в подножието на Франгенското плато. По пътя си реката е събирала и водите на други притоци. Най-значителен е Добрички дол. Той пък тръгва от града и се съединява с основното русло при селата Поручик Бакалово, Оногур и Балик. По погобие

на такива по долината на р. Русенски Лом и край Суха река се намират значителни комплекси от скални жилища и църкви. Бяхме чели за тях и горяхме от нетърпение да ги посетим.

Пред нас се простира странна гледка. Уж река, пък виждаме суха долина (местното название е Кулак). Тук-там се вижда наносен конус, навлизащ понякога госта навътре в

долината – почва, пък и камъни с най-различен размер, довлечени от околността при големи дъждове от малки долове, притоци на реката. Разбира се, някога в миналото е било друго. По кое време водите ѝ са изчезнали в силно пропускливите и окарстени варовици е трудно да се определи. В т. 6 на „Енциклопедия България“ на Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, излязла през 1988 г., пише, че допреди 100 години реката била имала постоянно течение. Коемо очевидно не е възможно. Още братята Шкорпил, допринесли изключително много за развитието на природните науки и особено на археологията на новоосвободеното ни отечество, са я заварили към края на XIX в. в състояние, оправдаващо тъжното ѝ име (тогава са я наричали Ишикли). Причините за постепенното ѝ пресъхване очевидно са били комплексни. Но главната, покрай пропускливостта на пластове, навсякъде е била една и съща – намаляване площта на горите, грижещи се за равномерно загържане и отток на валежите. Това е разбрал още навремето видният изследовател и първопроходник от по-миналия век Феликс Каниц. В своята знаменита, заслужаваща и днес да се чете внимателно книга „Дунавска България и Балканът“, той пише между другото: „Безразборното и безмилостно изсичане на горите в северната част на Делиормана (Лудогорието, б.а.) без съмнение е една от причините за тази плачевна липса и нужда от вода“. Понастоящем в културните държави водоохранната функция на горите стои на първо място при оценката им за народното стопанство!

Има обаче податки, че допреди 1000 години, по време на Първото българско царство, тя и много други по-големи и по-малки реки са били плавателни, за гемеи или поне за лодки. Преди пълноводни, а днес силно намалели, все на същото основание. Подобни сведения, отнасящи се до XVIII и XIX в., съществуват например за р. Вит, от Плевен надолу до устието, за Марица и др.

Общата посока на всички десни притоци на Дунав, разбира се, е на север, но го-

лините са силно нагънати, като тяло на змия. Дължината на Суха река до границата с Румъния е около 126 км, след това има още около 50 км до вливането в езерото Олтина. Ширината на долината е към 100 – 200 м, което показва, че някога, в далечното минало, реката е била доста пълноводна и със значителна ерозионна сила. Скалите, също твърде разнообразни и живописни, не са толкова високи, колкото по Ломовете (80 – 100 м). Тук не надвишават 30 – 40 м. Водосборният басейн обхваща около 2400 кв.км, един от най-обширните на южните притоци на Дунав в Лудогорието и Добруджа.

Скалите тук са от Сармата, утаени преди около 30 млн. години, т.е. значително по-млади от тези, лежащи в основата на Дунавската равнина. Те са от Кредата, на възраст около 100-тина млн. години. Речното легло е осеяно с понори – губилища, характерно явление за карстови местности. В тях водата се просмуква още от горното течение.

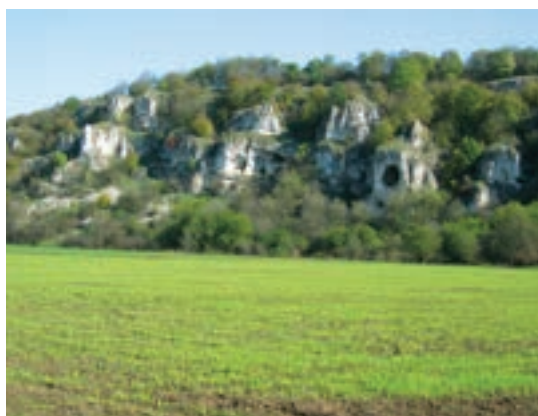

При с. Карapelит има помпена станция, снабдяваща местния свинекомплекс с вода. Помпиерът ни осведоми, че тръбите са забити на дълбочина 10 – 12 м. Хващат течението на подземна река с дебит около 70 л/сек. Водата е студена, със син оттенък, отличаващ силно варовита вода. Такъв е и цветът на водата

на Девненските извори, напр. „Вълшебния“ („Малкия хавуз“).

Пътном грижливо записваме всичко видяно – релеф, скали, растителен и животински свят, културни паметници. Най-интересни за нас, разбира се, са птиците, особено грабливите и скалогнездящите. Не успяхме да открием кръстат орел (*Aquila heliaca*), гнездил някога и в тази част на Тамковината. Все пак имаме удовлетворението да видим реец се малък креслив орел (*Aquila pomarina*) заедно с двойка мишелови (*Buteo rufinus*). Поне в Североизточна България популацията му е сравнително устойчива. На ръст малкият креслив орел е малко по-голям от мишелова, оперението е тъмнокафяво и се отличава със светлия триъгълник на крилето отгоре, както и по светлата надопашка.

През 1979 г. Стоян бе открил гнездо на белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*) с две малки при с. Карapelит. Писа ни тогава много развълнувано. А то си беше направо сензация – нов вид, невиджан дотогава за Северна България! И гнездящ на скали, за

голяма разлика от обикновения мишелов, който си устройва гнездото на дървета. Ние на 25.06.1977 г. за пръв път видяхме и рисувахме двойка белоопашати мишелови при с. Иваново, Русенско. Стоян даже бе успял да направи снимка на двете малки. За наша радост мястото се оказа все още заето. С помощта на алпийска техника ус-

Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*)

пяхме да надникнем в гнездото. Малките, на брой отново две, бяха на ръст колкото малки кокошки. Кафявите пера, следващи младенческия пух, вече бяха поникнали. До тях бяха оставени няколко лалугера, предпочитаната плячка на този вид. Родителите летяха наоколо, разтревожени от нашето нахлуване в периметъра на гнездото. За да не ги безпокоим повече, набързо напуснахме

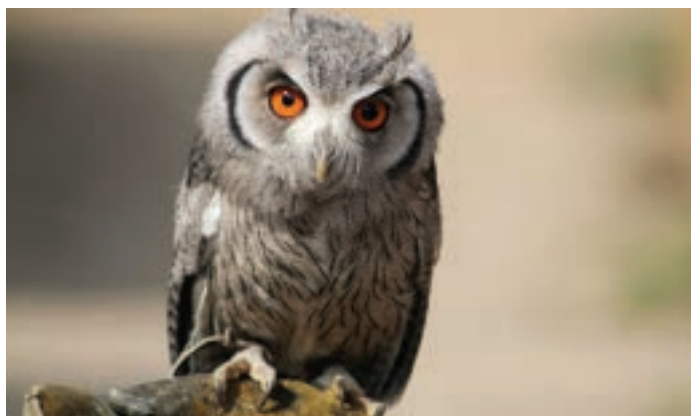
Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*)

района. Даже не можахме да ги запечатаме на фотографската лента. Всъщност отново, за кой ли път, се сблъскваме с вечно изменящата се Природа, къде по свои си закони, къде и с наша „помощ“. В случая белоопашатият мишелов, готозава обитаващ само Южна България, с разширяването на гне-

зговия си ареал сполучливо замести почти изчезналият в България и Югоизточна Европа ловен сокол по отношение на местогнездене, както и него и кръстатия или царски орел по предпочитаната храна.

Румънският колега г-р А. Папагопол през далечната 1952 г. беше изследвал птичия свят на румънската част на Суха река. При Бъняса също има високи скали, изобразени от него на рисунка. Там е преброил цели 16 египетски лешояда (*Neophron percnopterus*). След него, през 1965 и 1966 г. нашата покойна вече колежка, г-р М. Паспалева, заедно със съпруга си г-р М. Тълпяну, бяха обходили българската и румънската част на реката, при което установиха 83 вида птици (по последни сведения те са 142). Тогава бяха успели не само да видят, но и да снимат египетски лешояд. Ние нямахме този късмет. И там, и в цяла Североизточна България египетският лешояд е почти изчезнал – катастрофален срив на популацията. Причините не са съвсем ясни.

Разбира се, и другите членове на това забележително животинско съобщество

Чухал (*Otus scops*)

заслужават внимание. Стоян беше успял да снима поизрасли бухалчета в гнездото. То трудно ще го наречеш гнездо – яйцата са снесени направо на земята. Преди време и ние снимахме такова гнездо на Големия Бръшленски остров. Но колкото и да се вслушахме в нощта, не ни сподоиха голямото

преживяване – мощното „буху-буху“, което може да се чуе на километри. В замяна на това неведнъж имахме удоволствието да чуем мелодичното подсвиркане „кльо-кльо“ на симпатичния чухал (*Otus scops*), най-малката ни сова, на ръст колкото скорец. Тя се храни главно с насекоми и заради това през есента ни напуска, за да презимува на юг. Направи ни специално впечатление и присъствието на голям брой гургулици (*Streptopelia turtur*), и то близо до селища, напр. Краново и Кайнарджа. Стоян ни разказа, че по време на детството му именно този вид е гнездил близо до селата. Днес тя е изместена от гугутката (*Streptopelia decaocto*). Нея намерихме редовно в селата. В по-късни години по неизяснени причини броят ѝ у нас рязко спадна.

кътчета са успели да се запазят малки остатъци от някогашна степна, по-точно лесостепна Добруджа. Защото гори тук всякога е имало, и то немалки! И тук намираме характерното варовиколюбиво, сухо- и топлоустойчиво храстово съобщество от около 15-тина вида с водещ вид келявия габър, или още свинчак. Вирее не само по долината на Суха река, но и по всички южни притоци на Дунава. Следват грака, люляк, смрадлика, махалейка, или скална череша, и др. Пролетно време перуниките украсяват поляните с ярките си цветове, също жълтото асфоделине – тук го наричат с не особено поетичното име козя опашка, а от април до юни теснолистният божур радва окоето с яркочервените си рехави цветове. През петдесет-

Сляпо куче (*Neomyspalax leucodon*)

Зелена крастава жаба (*Pseudopidalea viridis*)

Само в селища със силози, т.е. осигурена целогодишно хранителна база, напр. Каварна, Балчик, Добрич, числеността ѝ се задържа, но само донякъде.

Растителният свят по поречието на Суха река е запазил спомена за някогашна целинна Добруджа. Превърната днес в „културна стена“. При ежегодната смяна на културите, дълбока оран и други селскостопански мероприятия – торене, прилагане на биоциди и т.н., никаква стабилна биоценоза (съобщество от растения и пригодени към него животински свят) не може да се формира и запази. Само в долините кулаци и други незасегнати от селското стопанство

те години грижливи стопани са създали цяла мрежа от полезащитни пояси. Те създават благоприятни условия за заселване на насекомоядни пойни птици и създават укрития за земноводни, влечуги и гребни бозайници.

Животинският свят в долината на Суха река е не по-малко разнообразен и интересен. Тук съм снимал сребристия паяк (*Argiope lobata*), с екзотичен изглед, сякаш пренесен от тропиците. Вездесъщата зелена крастава жаба (*Pseudopidalea viridis*) и нейната поедра посестрима – голямата крастава жаба (*Bufo bufo*) също населяват нивите и бахчите. Само, защо са ги нарекли с такова грозно име – ако се възгледате внимателно, ще

забележите, че очите им са много красиви. И са крайно полезни! Срегнахме и големия ивичест гушер (*Lacerta trilineata*), достигащ до половин метър обща дължина. Тук намерихме и редкия, много живописен пъстър смук (*Elaphe saromates*). И разбира се, пепелянката (*Vipera ammodytes*), обитателка на всякакви каменисти терени. Руският зоолог, проф. Борис Петров, работил известно време в Селскостопанския институт, гр. Генерал Тошево, ни е оставил две отлични публикации за птиците и за гризачите на Добруджа. Образцово препарираните кожи днес са включени в сбирките на отдел „Природа“ на музея в Добрич.

Тук се среща и друг интересен добруджански обитател – черногрдият хомяк

при двата вида косъмът няма направление, което улеснява движението напред-назад в подземните ходове.

Както долините на Русенски и Бели Лом, така и долината на Суха река предлага много интересни – и поучителни – други преживявания. По тези скални дефилета, пък и по много други места, средновековни монаси и отшелници са си устройвали обиталища – отделни килии и цели манастирски комплекси. Представяват ценни свидетелства за едно отпадна отминало време. В тях витае особена атмосфера. Навяват малко тъжно чувство за преходността на нашето „битие человеческое“. По десния бряг на притока Добрички дол има три такива групировки – „Гяур евлери“ (Къщи на невер-

Голяма крастава жаба (*Bufo bufo*)

Черногръд хомяк (*Mesocricetus newtoni*)

(*Mesocricetus newtoni*). Този хамстер (не е идентичен с домашния любимец на децата, макар че са роднини!) обитава само българска и румънска Добруджа. Вид с толкова тясна област на разпространение се нарича ендемит. Освен него намерихме и друг гризач, преминал изцяло на подземен начин на живот – сляпото куче (*Nanospalax leucodon*). А защо са го нарекли куче – не мога да кажа. За разлика от къртицата, която копае своите ходове със силните си предни крака, сляпото куче разравя почвата с огромните си резци. Като нея също изхвърля надземни купчинки. Неговото кожухче е сребристосиво, за разлика от черното на къртицата. Но и

ници), „Сандъкли маара“ (Раклената пещера) и „Тарапаната“. Имената навсякъде са турски. След завладяването на България Лудогорието и Добруджа са били заселени от масивни контингенти турци, предимно неортодоксални правоверни (т.е. не сунити, почитащи пророка Мохамед), а от неверници – шиити, или още алиани. Те пък признават зетя на Пророка, Али, съпруг на дъщеря му Фатима. „Къщите на неверниците“ са бивши монашески поселища. Разположени са на 3 етажа, някога свързани с проходи и дървени стълби, днес липсващи. По мнението на повечето ни историци са останали от времето на Второто българско цар-

Еберхард Унджиян е роден в Берлин (1934), завършил специалност „Биология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Работил като зав.-отдел „Природа“ в Историческия музей в Русе (1960 – 1994). Теренен биолог, фотограф, пещерняк.

ство. Но според проучванията на археолога проф. д-р Г. Атанасов от музея в Силистра са създадени много по-рано, още през Късната античност, V – VI в., а също така и през Първото българско царство. „Раклена-

та пещера“ е била, ако се съди по запазените гробове в пога, погребална църква, поела най-вероятно телата на изумени. Според местното поверие в „Тарапаната“ някога са секли монети, оттам и името. Погледната отпред, има прилика с човешко лице, заради единичната килия отдолу и двете килии на втория етаж. Особено любопитна е и скалната обител „Шан кая“, или „Шаян кая“ – Забележителната скала, по левия бряг на Суха река, в близост до с. Оногур. Голяма люспа се е отделила от основната скала и след обработка е получена галерия, дълга към 40 – 50 м. Служила е може би за убежище на околното население по време на бедствия и войни, които по онова време са били чести.

Почти стигнахме до края на пътя ни – българско-румънската граница. Впечатляваща е не толкова самата граница, колкото скалните образувания в околностите на с. Кранево, Силистренско. Склоновете се снишават и са повече полегати. Само някои участъци се извисяват по-стръмни. И отново ни очароват с невероятните карстови форми, моделирани през хилядолетията от дъжд, пек, студ, вятър. Скалите имат вид на арки, на врати или портали. Така се казва едната – „Вратата“! Почти квадратен отвор пробива един скален нос, изгаден под прав ъгъл от венеца. И тя съвсем не е единствената природна забележителност тук – околните скали са не по-малко причудливи!

Така завърши нашата незабравима за всички участници „експедиция“. Приеми, граги читателю, нашата сърдечна покана да я повториш и ти! Обещаваме ти, че ще останеш възхитен! ■

Най, най... между пеперугите

Пеперугите са едни от най-красивите представители от огромното царство на насекомите и много от тях съперничат на цветовете по богатство на форми, цветове и шарки. По брой на известните в науката досега видове и разнообразности – над 165 000, те отстъпват само на твърдокрилите и ципокрилите насекоми и почти няма кътче на планетата, с изключение на двата земни полюса, където те да не са проникнали.

Най-еграта пеперуга, обитаваща днес нашата планета, е южноамериканската нощна пеперуга *Thysania agrippina*. Според данни, приведени от руския учен г-р Л. Каабак, перуански ентомолози са уловили през 1997 г. пеперуга с размах на крилата 31 см! Подобни едри екземпляри, наподобяващи по форма и големина на птици, е наблюдавал и той по-късно многократно в горите на Амазония. А между дневните пеперуги безспорен шампион по размах на крилата е *Ornithoptera alexandrae*, която живее в горите на Папуа (о-в Нова Гвинея). Женски пеперуги от този вид имат размах на крилата до 26 см, докато мъжките им партньори са с доста по-скромни размери. Подобни размери на крилата – до 23 см, са наблюдавани и при близкия вид *Ornithoptera victoriae* от Соломоновите острови в близост до Австралия.

А рекордът за най-гребни пеперуги, които имат размах на крилата само около 2 мм, се държи от молците *Johansonia acetosea* от Великобритания и *Stigmella ridiculosa* от Канарските острови.

Най-добри и бързи летци между пеперугите са безспорно видовете от сем. Sphingidae, чиято скорост на летене достига до 60 км/ч. Те имат удължено ракетовидно тяло, крилата са разположени косо на надлъжната ос на тялото и могат да извършват до 5100 размаха за 1 минута. От това семейство са познати и видове, които извършват много далечни миграции за кратко време. Например американският вид *Pholas labruscae* с лекота прелита разстояния от Канада до Патагония, а афроазиатският му събрат *Daphnis nerii*, който често прелита и у нас, извършва далечни миграции от Южна Азия и Африка до Кавказ, Средна Русия и даже чак до Карелия. В България също се срещат бързи летци, представители на семейството, между които забележителен със своята скорост на летене и бързина при опрашване на растенията „в движение“ е Гълъбовата опашка (*Macroglossa stellatarum*).

По Наука и Жизнь

Странностите на Мъртвешката глава

Това злоещо популярно име е дадено на един от най-едрите представители от групата на нощните пеперуги (сем. Sphingidae).

Поради характерната рисунка на гръбната страна на тялото, наподобяваща човешки череп с 2 кръстосани кости под него, знаменитият систематик на животинското царство Карл Линей още през 1758 г. дал на пеперугата научното име *Acherontia*

atropos, в което заложил 2 митологични символа. Родовото име *Acherontia* било заимствано от гръцката митология, в която митичната река Ахерон е една от подземните реки на мъките и страданията, а родовото име *atropos* е наречено на една от

Ларви на Мъртвешката глава

трите древни богини на съдбата – тази която прекъсва нишката на живота. И днес в езика на много народи по света, *Ахеронтия атропос* носи в някаква степен митологичния знак на смъртта – човешкия череп, и на английски език се нарича Death's-head Hawk moth, а на руски – Мертвая голова.

Мъртвешката глава има широко разпространение. На азиатския континент се среща от Индия до Египет и Саудитска арабия, обитава почти целия африкански континент и много европейски страни около Средиземно море, на север достига до Южна Англия, а на запад – до Канарските и Азорските острови. Тя е един от най-едриите представители на разряда на пеперугите не само у нас, но и в целия ѝ ареал. Крилата на женските екземпляри в разтворено състояние достигат до 12 – 13 см ширина, а мъжките имат по-скромни размери. Снася яйцата си поединично по голната повърхност на листата на различни растения, главно картофи, но също и върху някои доста отровни растения като татул, тютюн, живия плет, зокум и др. Ларвите (гъсениците) на Мъртвешката глава също са доста едри и ярко оцветени със зелени, жълти и червени петна. В африканските страни има по няколко генерации целогодишно, но в България са установени само 2 поколения през лятото.

Една от най-интересните особености на Мъртвешката глава е способността ѝ да издава доста силен звук, наподобяващ остър писък при опасност. Според известния български ентомолог – лепидоптеролог проф. Кръстю Тулешков при опит за улавяне Мъртвешката глава цвърчи като мишка в опасност. Знае се, че и други видове насекоми издават звуци, например щурци, скакалци, бръмбари, цикади и др., но обикновено това става чрез триене на части на тялото им, докато при Мъртвешката глава „пискането“ е уникален случай при насекомите. То е било предмет и на предишни изследвания, но едва през последните 2 години немски учени от университетите в Йена и Кил дават по-точно обяснение на механизма на техния особен звук. Според немските зоолози звукът се възпроизвежда от специална хитинена пластинка на гръбната страна на устната кухина на пеперугата. Трептенията и силният звук, издаван от нея, се постигат на принципа на акоргеона – чрез бързо поемане и издухване на въздух. Оказало се, че глътката на Мъртвешката глава е снабдена със специални мускули, които могат бързо да я разширяват и да „засмукват“ въздух чрез образувания вакуум в устата и глътката. Тези и други подобни мускули могат също така и много бързо да се свиват и

изхвърлят всмукания въздух през устата и хоботчето. При тези последователни и бързи вдишвания и издишвания на въздуха от глътката и устата хитинената пластинка трепти непрекъснато и колкото по-бързи и енергични са движенията на мускулите, толкова по-остър и силен е издаваният писък. Оказало се, че за 1 секунда пеперудата извършва до 5 вдишвания и издишвания, което осигурява бързо вибриране на хитинената пластинка и пронизителен писък, който може да продължи до няколко секунди и е достатъчен да изплаши и прогони нападателите. Изследователите от екипа смятат, че за усилване на острия писклив звук допълнителна роля на резонатор има и сравнително късият хобот, който Мъртвешката глава има. Било установено също, че освен в звуковия диапазон пеперудите могат да „пищят“ и на ултразвукови честоти до около 60 кХ. Предполага се, че този ултразвуков писък е предназначен за сплашване и прогонване на прилепите, които имат специален апарат за възприемане на ултразвукови честоти.

Към особеностите на Мъртвешката глава спада и много късият хобот, който този вид има в сравнение с другите пеперуди

– опрашвачи на растения. Освен при възпроизвеждането на характерния звук, той участва и при храненето на насекомите. Знае се, че огромната част от пеперудите се хранят с цветен прашец и нектар от цветовете на растенията, които достигат и поемат чрез своя хобот. При много пеперуди хоботчето достига и даже надминава дължината на тялото на насекомите и чрез него те проникват дълбоко в цветовете за добиване на нектар. При Мъртвешката глава обаче хоботчето е късо само няколко мм, но достатъчно здраво. А това позволява на пеперудата да атакува пчелните колонии на обикновената медоносна пчела *Apis mellifera* и даже да прониква в пчелните кошери и да си „похапва“ мед. Защита от пчелните ужилвания в някаква степен ѝ осигурява една друга особеност – обилното покритие на тялото ѝ с гъсти хитинени космици (трихоми), които възпират пчелното жило. Но това невинаги помага и въпреки острия защитен „писък“, здравата хитинена покривка и защитните трихоми често пеперудите крадци стават жертва на пчелните ужилвания.

По The Science of Nature и Наука и Жизнь

Обикновена медоносна пчела (*Apis mellifera*)

S O S... за черния носорог

В началото на 2015 г. списание "Traffic international" оповести тревожна статистика, която още един път доказва, че въпреки международните усилия за опазване на световното биологично разнообразие много видове едри бозайници са вече пред заплахата от пълно изчезване от нашата планета. Един от тези бозайници е и черният носорог (*Diceros bicornis*), който в миналото е обитавал в многочислени популации Южна и Централна Африка и е достигал чак до Египет. Широко познат е и с първото си научно име – *Rhinoceros bicornis*, дадено му още през 1735 г. от К. Линей.

Като биологичен вид черният носорог се е появил на нашата планета през еоцена (преди около 50 милиона години) и бързо е завладял африканския континент, тъй като е добре приспособен както към откритите саванни области, така и към обширните екваториални гори. По-съвременни таксономични и генетични изследвания върху популациите на черния носорог показват, че в резултат на продължителната еволюция на вида на африканския континент са се обособили и съществували 8 подвида, обитаващи различни географски и климатични райони на обширния континент. Но още от края на XIX в. и особено през XX и XXI в. черният носорог е подложен на жестоко преследване и унищожение, което е довело днес до пълно изчезване на 3 от познатите подвигове: южния черен носорог, обитавал Южна Африка, североизточния подвид, обитавал главно Северен Судан и Етиопия, и западния подвид, живял в Южен Судан, Уганда и други близки страни.

Още през втората половина на XX в. черният носорог е обявен от Международния съюз за защита на природата (IUCN) за защитен вид и е под охраната на много международни и африкански природозащитни организации. Но въпреки строгите мерки на книга изстребването на вида продължава и в началото на XXI в. Според посочената тревожна статистика за прогресивното намаляване на популациите на черния носорог на африканския континент само през 2014 г. са регистрирани 1215 случая на убити животни, което прави по около 100 животни месечно, или 3 животни ежедневно. Особено тревожен е фактът, че през последните 7 години (2007 – 2014) броят на убитите животни ежегодно се е увеличавал. Така например през 2007 г. са били отстреляни 15 животни, през 2009 – 122, през 2012 – 568, а през 2013 – 1084 екземпляра. Това означава, според авторите на изследването, че вероятно в битката срещу носорозите участват негласно както местни природозащитни организации, така и правителствата на много от африканските страни, побудени от лесни печалби. Защото все още богати ловци от цял свят заплащат богато за суетата си да се кичат с ловни трофеи от екзотични животни, а вероятно и броят на лековерните хора, ползващи органи и екстракти от тези животни, се увеличава, вместо да намалява през „по-интелигентния“ XXI в.

По Traffic International